

¿Quanta aigua necessitem?

RAMON FOLCH, Socioecòleg. Director general d'ERF, president del Consell Social de la UPC.

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 17.01.08

Si no plou les properes setmanes, aquesta primavera potser hi haurà restriccions d'aigua. Paradoxalment, les depuradores continuaran abocant la quasi totalitat dels 650 hectòmetres cúbics anuals que processen (només se'n reutilitzen uns 15, menys d'un 3%). Un hectòmetre cúbic és molta aigua, la que cabria en un envàs que tingués com a base una illa de l'Eixample i 100 metres d'alçada (35 pisos). O quatre vegades el camp del Barça ple de gom a gom. Doncs cada any, en aquest país de sequeres cròniques, les depuradores aboquen 635 hectòmetres cúbics d'aigua tractada, més de 2.500 camps del Barça plens d'aigua a vessar, la depuració de la qual costa més de 250 milions d'euros. Sí, aboquem 635 milions de metres cúbics d'aigua prèviament tractada, el 20% de tota l'aigua que consumim a Catalunya en un any. Aboquem més del triple de l'aigua que es pretenia transvasar primer de l'Ebre i després del Roine. Abans de capturar a fora l'aigua que no tenim, potser que mirem de no llençar l'aigua de què disposem.

No tenim xarxa de transport en alta d'aigües regenerades. Per això no tenim sistema de reutilització d'aigua. Encara que les depuradores deslliuressin aigua destil.lada, no podríem fer-ne gran cosa, tret d'abocar-la. És el que fem. Amb la legislació a la mà, podríem destinar l'aigua tractada a multitud d'usos. Però no podem, perquè els usuaris potencials haurien d'anar-la a buscar amb garrafes i aljubs a la depuradora... Sense xarxa de transport en alta, no hi ha, a efectes pràctics, aigua regenerada. La necessitem.

¿Quanta aigua necessitem? Amb els actuals nivells de consum --que podríem reduir, i molt--, uns 3.120 hectòmetres cúbics anuals. Només un 18%, uns 570 hectòmetres cúbics, són per a consum domèstic; l'agricultura i la ramaderia se n'emporten el 73%, uns 2.270 hectòmetres cúbics; i la indústria, 280 hectòmetres cúbics, el 9%. El mal és que la demanda d'aigua domèstica penja de les conques internes (els rius que no van a l'Ebre), que recullen poca aigua: on tenim la població, no tenim l'aigua. En anys secs, es presenten dèficits de disponibilitat. Però si estalviéssim una mica, sobretot en agricultura, que és on consumim més i amb menys eficiència, i si reutilitzéssim la meitat de l'aigua depurada que aboquem, ens en sortiríem prou bé.

LES CONQUES internes de Catalunya abasteixen les zones més poblades (àrees de Barcelona, Girona i, parcialment, Tarragona-Reus). És el 92% de la població catalana i el 40% de l'aigua total consumida. De la conca de l'Ebre en surt el 60% restant, principalment dedicat a l'agricultura. En anys secs, les conques internes poden tenir un dèficit de 100-150 hectòmetres cúbics, i per això l'extint Pla Hidrològic Nacional preveia un transvasament de 190 hectòmetres cúbics anuals de la conca de l'Ebre. Però no parlava d'estalvi, ni de gestió de la demanda, ni de reutilització. Era la vella cultura de l'aigua: tu gasta el que vulguis que jo ja et porto d'on sigui el que calgui. Ara hem adoptat una nova manera de fer, però encara ens falten infraestructures per aplicar-la. És un moment delicat, i més en un any sec: tenim una nova cultura mig desarmada per fer front a una vell problema armadíssim.

Per fer de la nova cultura de l'aigua una realitat, cal gestionar la demanda, reutilitzar aigua regenerada i recuperar la captura autònoma, a

més de dessalar quan no hi hagi més remei. Gestionar la demanda significa marcar límits en el consum per tal d'incrementar l'eficiència i la contenció. Escalar els preus és una bona manera d'induir-ho. L'agricultura s'hi haurà d'avenir. Hi ha tant de camp per córrer que amb voluntat i projectes adequadament finançats es poden aconseguir grans resultats. Només cal mirar Israel o el Marroc: reguen el doble amb la meitat d'aigua.

AQUÍ ENTRA en joc l'aigua regenerada i les seves xarxes de distribució en alta. Irrigar i adobar una hectàrea de blat de moro al Baix Empordà costa entre 700 i 1.000 euros l'any; als conreus de Llagostera i Solius, regats amb aigua regenerada procedent de la depuradora de Castell-Platja d'Aro, que ja conté components fertilitzants, basta desprendre'n entre 400 i 700. Estalvi d'aigua i de diners, doncs. La captura autònoma de l'aigua de pluja en cisternes de nova generació i la reutilització de les aigües grises (dutxes i lavabos) en les descàrregues dels WC, arrodonirien la nova estratègia. La nova cultura de l'aigua necessita les seves noves infraestructures corresponents: plantes de regeneració, conduccions en alta d'aigua regenerada, sistemes autònoms moderns i irrigacions eficients.

Això o transvasar del Roine uns 190 hectòmetres cúbics anuals. Seria tècnicament possible i rebaixaria la pressió extractiva sobre les nostres conques, però resultaria car (uns 900 milions d'euros d'inversió), ens crearia una nova dependència, donaria arguments als que encara volen transvasar l'exhaust Ebre cap al sud i, sobretot, ens retornaria a la vella cultura del pobre que malgasta, que és una forma d'incultura. Ens cal exactament el contrari, em sembla, i encara més a les portes d'un canvi climàtic advers. Ens cal esdevenir autosuficients en un recurs que ens basta, si l'emprem com cal. Però tenim la mentalitat i les infraestructures

que ens han portat el problema, no les que han de resoldre'l. Hem de canviar-les. I de pressa.